

Els residus urbans, i el seu tractament. La incineració, solució a que?

*Maria Zalaña **

...L'alternativa és passar d'un enfocament inútilment «curatiu» al final del procés a un enfocament «preventiu» i no pretendre tapar la contaminació un cop s'ha generat, sinó evitar que es produeixi. (Barry Commoner)

Volria aprofitar l'ocasió que m'ofereu des de les pàgines d'aquesta revista per tal d'aprofundir en el debat que en aquests moments s'està portant a terme a Iniciativa per Catalunya i entre aquesta organització i sectors del moviment ecologista arran de les darreres jornades organitzades per IC sobre la incineració de residus. La impecable posició del grup municipal d'IC de Mataró en contra de l'incinerador que s'està construint contrasta amb el tímid recolzament que, almenys fins el moment, ha donat Iniciativa a la Plataforma ciutadana contra la incineració de residus del Maresme. És per això que crec que val la pena incidir un cop més sobre aquest greu problema, intentant globalitzar-lo, i fer unes reflexions que desitjo que puguin ser útils, si més no per discutir i intercanviar opinions, cosa que crec molt positiva en els temps que corren.

La gestió dels residus urbans és, en la societat actual, un dels greus problemes que han d'afrontar les administracions locals. El creixement del volum de les deixalles en els darrers anys, així com el canvi en la composició d'aquestes, que les fa cada cop més comparables als residus industrials, ha agreujat el problema. El rebuig per part de sectors de la població a determinats sistemes de tractament, com ara els abocadors o els incineradors representa un problema afegit que han d'afrontar.

La proliferació de projectes d'incineradors a Catalunya, a partir de l'aprovació per part del govern central del Pla d'Energies Renovables, ens obliga a prendre una determinació clara a

l'entorn del tema. Si es tiren endavant aquests projectes i, especialment per les connotacions polítiques, els de Barcelona i conurbacions, l'opció de la incineració pot generalitzar-se i convertir-se, temporalment, en el model per excel·lència en el tractament de les deixalles urbanes.

Mantenir la posició de demanar la moratòria per als actuals projectes d'incineradors a Catalunya o donar llum verda, almenys per algun d'aquests, és aparentment el problema plantejat. Al meu entendre, darrera d'aquest plantejament hi ha una qüestió important: la contradicció entre aquells que, pressionats per responsabilitats de govern, volen donar solucions immediates i els que creiem que una voluntat transformadora requereix abordar els problemes de forma global amb polítiques preventives que es basin en el respecte al medi natural i, en definitiva, a la qualitat de vida de la població actual i de les generacions futures.

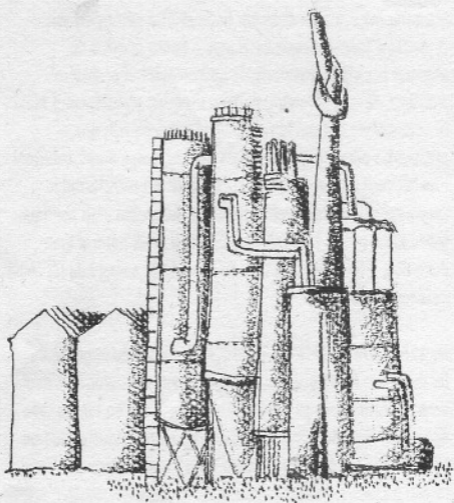
No és la meua intenció minimitzar el problema de la gestió de les deixalles. No és gens fàcil de solucionar en la situació actual, però és precisament per això que cal abordar-lo en tota la seva dimensió i fugir de solucions tecnocràtics i immediatistes que no són més que pedaços que tard o d'hora s'acaben trencant i tornen a posar el problema real sobre la taula.

No m'estendré en detallar les argumentacions prou conegudes que, des dels grups ecologistes i des dels mateixos ciutadans, s'han esgrimit en contra de la incineració, però en resum hi ha dos aspectes fonamentals en els quals basem les nostres argumentacions. En primer lloc, la inevitable contaminació que produeixen aquestes instal·lacions, per molts avenços tecnològics que s'hi incorporin. I, en segon lloc, el malbaratament de matèries primeres i d'energia que suposa el fet de cremar diàriament centenars de tones de productes que, amb un altre plantejament, podrien tenir una altra destinació.

Però, i sobre tot és que, la incineració no és en absolut una solució al problema de les deixalles. Els seus partidaris ens la presenten com la capsa màgica que, en contradir els més elementals principis de la termodinàmica, aconseguix fer desaparèixer una matèria que fa nosa. Però tothom sap que tant els incineradors com els abocadors no són més que mijans d'amagar, amb més o menys èxit, els residus, formes de traslladar el problema a tots els medis i de convertir un residu sòlid en cendres, líquids, fums o partícules nocives que crearan nous problemes de difícil solució.

Pretendre solucionar el problema de les deixalles fomentant la producció sense fre de deixalles és evidentment absurd. No hi ha avanç possible sense admetre la necessitat de reduir els usos i abusos que comporta l'actual sistema de producció i consum. I és

per això que les propostes dels que optem per una política de residus respectuosa amb el medi incideixen, en primer lloc, en la necessitat d'evitar i minimitzar la generació de residus des del procés de producció i, després, en recuperar, reutilitzar o reciclar al màxim els residus produïts.

Els resultats no són màgics ni immediats, però les experiències d'altres països demostren la viabilitat d'aquests projectes. A Catalunya, ja avui podem parlar de la experiència capdavantera que s'està portant a terme per part del CEPA (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius) amb els Ajuntaments de Torrelles de Llobregat, Molins de Rei i Sant Cugat. El projecte RESIDU MÍNIM, que consisteix en un pla integral de recollida selectiva, compostatge i recuperació de deixalles, ja ha donat resultats més que esperançadors en la primera fase d'aplicació i ha superat àmpliament les previsions que s'havien fet.

L'existència d'aquestes alternatives crec que ens obliga a prendre una opció. No es tracta, per tant, d'una contradicció entre aquells que tenen responsabilitats de gestió i els que, des d'una posició d'allunyament del poder, ens podem permetre el luxe de fer propostes utòpiques. Oferim solucions alternatives, però reals i, per això, es tracta d'optar entre dos models diferents de gestió:

Gestionar amb una política de mesures tècniques, immediates, que només serveixen per rentar la cara aparentment i amagar els problemes, o bé optar per una gestió global, a llarg termini, i coherent amb els plantejaments transformadors i de respecte al medi que avui en teoria tothom accepta. ■

** Maria Zolaña és membre de la Coordinadora en Defensa de la Serra de Marina (CODESEMA)*